

دستورالعمل نحوه نگارش و تنظیم گزارش نهایی پایان نامه ها و طرح های تحقیقاتی

امروزه انتشار نتایج تحقیقات علمی دارای الگوی مشخص و استاندارد است. دانشجویان مقاطع مختلف تحصیلی که دارای واحد پایان نامه می باشند لازم است با نحوه تنظیم و نگارش نتیجه تحقیق خود براساس استانداردهای موجود آشنا شوند. لذا به منظور هماهنگی بیشتر در نگارش و تنظیم پایان نامه ها به عنوان حاصل یک کار پژوهشی و تطبیق آنها با استانداردهای تهیه و تنظیم نتایج تحقیقات علمی، این دستورالعمل تنظیم شده است و لازم است از تاریخ ابلاغ، توسط دانشکده ها و دانشجویان در تنظیم پایان نامه ها رعایت گردد.

ترتیب صفحات :

- ۱ - روی جلد سمت راست (فارسی)
- ۲ - صفحه سفید (آستر بدرقه)
- ۳ - بسم الله الرحمن الرحيم
- ۴ - صفحه عنوان فارسی (طبق فرم پیوست) جهت پایان نامه ها و طرح های تحقیقاتی
- ۵ - صفحه کارت شناسه و کلیدواژه ها (توسط کتابدار بخش پایان نامه کتابخانه مرکزی تنظیم می شود)
- ۶ - تصویر صورت جلسه دفاع از پایان نامه جهت پایان نامه های دانشجویی
- ۷ - صفحه تقدیم حداکثر یک صفحه
- ۸ - صفحه سپاسگزاری (در صورت لزوم و حداکثر در یک صفحه)
- ۹ - چکیده فارسی به همراه کلید واژه
- ۱۰ - فهرست مطالب
- ۱۱ - فهرست جدول ها
- ۱۲ - فهرست شکل ها و نقشه ها
- ۱۳ - فهرست اختصارات
- ۱۴ - فهرست علائم و نشانه ها
- ۱۵ - فصل اول: مقدمه و کلیات
- ۱۶ - فصل دوم: بررسی منابع و متون
- ۱۷ - فصل سوم: مواد و روش ها
- ۱۸ - فصل چهارم: یافته ها
- ۱۹ - فصل پنجم: بحث و نتیجه گیری
- ۲۰ - فهرست منابع
- ۲۱ - پیوست ها
- ۲۲ - چکیده انگلیسی
- ۲۳ - صفحه عنوان انگلیسی (طبق فرم پیوست)
- ۲۴ - پشت جلد (انگلیسی)

توضیحات

- ۱ - جلد پایان نامه و طرح های تحقیقاتی:

 - براساس نوع و رنگ جلد مصوب دانشگاه علوم پزشکی همدان چاپ شود.
 - نوع جلد : سلفون
 - طرح دانشجویی : صورتی
 - پایان نامه های عمومی پزشکی - دندانپزشکی - داروسازی : بنفش

ب) شیوه ی نگارش پایان نامه

۱) کاغذ و تایپ: کلیه قسمت های پایان نامه باید روی کاغذ سفید مرغوب تایپ گردد. ابعاد کاغذ $29/7 \times 21$ (کاغذ A4) می باشد. تمامی متن ها روی کاغذ یک رو تایپ شده باشد. نوع قلم برای عناوین ، فونت *B Titr* و تمامی متن *B Nazanin* با اندازه ۱۴ می باشد. برای نوشتن تمام مطالب انگلیسی از فونت *Times New Roman* با اندازه ۱۲ استفاده شود.

۲) فاصله گذاری و حاشیه بندی: فاصله ی سطرها در تمام متن پایان نامه برابر $1/5$ سانتی متر است ($1,5$ lines)، اما فاصله ی سطرها در چکیده (فارسی و انگلیسی) برابر با ۱ سانتی متر (*single*) می باشد.

حاشیه ی سمت راست و بالا مساوی ۳ سانتی متر و حاشیه ی سمت چپ و پایین برابر $2/5$ سانتی متر می باشد. این حاشیه ها باید در سرتاسر پایان نامه رعایت شود. در صورتی که در برخی موارد اندازه شکل ها یا جدول ها بزرگتر از فضای داخل حاشیه ها باشد،

۳) شماره گذاری صفحات: هیچکدام از صفحات قبل از فهرست ها شماره گذاری نمی شوند. صفحات ((فهرست ها)) با حروف ابجد (الف، ب، و . . .) شماره گذاری می گردند. شماره گذاری با اعداد از اولین صفحه (مقدمه) آغاز می شود و تا آخرین صفحه (تا آخرین برگ پایان نامه) ادامه می یابد. شماره ی صفحه در پایین و در وسط قرار می گیرد. فاصله ی شماره ی صفحه در حدود $1/5$ سانتی متر از لبه ی پایین است.

نکته: حروف ابجد، هوز، حطی، کلمن، سعفض، قرشت، نخذ، ضظغ

۴) شماره گذاری فصل ها، بخش ها: فصل ها، بخش ها و زیر بخش ها به عدد شماره گذاری می شوند، بطوری که شماره ی فصل در سمت راست و شماره ی بخش بعد از آن آورده شود.

برای مثال دو نمونه زیر را نگاه کنید:

۳-۲-۴. بیان کننده ی زیر بخش ۴ از بخش ۲ از فصل ۳ است.

۳-۲-۴-۱. بیان کننده ی زیر بخش ۱ از بخش ۴ از بخش ۲ از فصل ۳ است.

۴) شماره گذاری روابط ریاضی و فرمول ها: فرمول ها در هر فصل به طور جداگانه و به ترتیبی که در متن می آیند، در داخل پرانتز به عدد شماره گذاری می شوند، به طوری که شماره ی فصل در سمت راست و شماره ی فرمول بعد از آن آورده می شود. فرمول سمت چپ و شماره ی آن در سمت راست صفحه قرار گیرد.

۵) درج لغات لاتین در متن فارسی

- از آوردن کلمات انگلیسی در متن فارسی خودداری شود و معادل فارسی آن آورده شود و در صورت لزوم (کلمات خاص) معادل انگلیسی کلمه یا عبارت در پاورقی آورده شود.
- در مواردی که لازم است از کلمات اختصار انگلیسی در متن استفاده شود، ابتدا معادل فارسی آن نوشته شده و سپس حروف اختصار در پرانتز قرار می گیرد و اصل کلمه یا عبارت انگلیسی در پاورقی آورده می شود.
- آوردن اصل کلمه یا عبارت انگلیسی در پاورقی فقط برای اولین بار ضرورت دارد.
- در صورت استفاده از کلمه انگلیسی در متن فارسی اندازه قلم آن ۲ شماره کوچک تر از اندازه قلم فارسی باشد.

پ-صفحه ی بسم ا...

این صفحه بعد از صفحه سفید قرار می گیرد (بسم ا ... در وسط صفحه) و بایستی به شکل ساده و مشخص صفحه آرایی شود، از به کار بردن هر گونه کادر و تزئین در این صفحه خودداری شود.

ت- صفحه ی عنوان فارسی

کلیه مندرجات روی جلد با همان ترتیب فاصله ها و قلم های روی جلد در این صفحه قرار می گیرد.

ث- صفحه کارت شناسه و کلیدواژه ها (توسط کتابدار بخش خدمات فنی کتابخانه مرکزی تنظیم می شود)

با مراجعه دانشجو قبل از اقدام برای جلد و صحافی به بخش خدمات فنی کتابخانه مرکزی دانشگاه علوم پزشکی توسط کارشناسان این قسمت تنظیم می شود.

ج- تصویر صور جلسه: تصویر صور جلسه دفاع از پایان نامه بر حسب نوع دانشکده در این قسمت درج شود.

چ- چکیده فارسی به همراه کلید واژه :

متن چکیده، حداکثر در دو صفحه شامل موارد زیر :

۱- عنوان مطالعه

-متن چکیده باید چهار بخش داشته باشد و هر قسمت در یک پاراگراف و سطر اول آن بدون تو رفتگی باشد.

۲- زمینه تحقیق و اهداف آن

۳- روش مطالعه

۴- یافته ها

۵- نتیجه گیری نهایی

- در چکیده به منابع ارجاع داده نشود.از کلمات اختصار استفاده نگردد.

- چکیده فاقد بحث است .

- کلیدواژه ها (بین ۳ الی ۶ کلیدواژه) مطابق *MeSH*

لازم است توالی صفحات فوق با حروف ابجد مشخص گردد.

ح- فهرست مطالب :

فهرست مطالب شامل فصل ها و عنوان فصل ها، بخش ها و عنوان بخش ها، و همچنین زیر بخش ها، فهرست منابع و چکیده انگلیسی باشد. لازم است شماره صفحه در مقابل هر یک از عناوین فهرست مطالب قید شود. جهت تنظیم فهرست از جدول زیر استفاده نمایید

شماره صفحه	فهرست مطالب
۱	فصل یک: مقدمه و کلیات
۲	۱-۱ بیان مسئله
۱۰	۲-۱ ضرورت انجام طرح
۱۲	۳-۱ اهداف و فرضیات و سوالات تحقیق مطابق با پرسشنامه اولیه طرح (پروپوزال)
۱۳	۴-۱ تعریف علمی و عملیاتی واژه های تحقیق
۱۴	فصل دو: بررسی منابع و متون

*صفحاتی که قبل از صفحه فهرست مطالب می آید در این صفحه ذکر نمی شود.

خ- صفحه ی فهرست جدول ها

این صفحه شامل، عنوان، شماره و صفحه جدول های موجود در متن می باشد. برای این قسمت هم می توانید از جدول زیر استفاده نمایید.

شماره صفحه	فهرست جدول ها
۴۵	جدول ۱-۱ عنوان جدول
	جدول ۲-۱ عنوان جدول
	جدول ۳-۱ عنوان جدول
	جدول ۴-۱ عنوان جدول

فصل اول: مقدمه و کلیات

این فصل شامل

- مقدمه

- بیان مسئله
- کلیات
- ضرورت انجام تحقیق
- اهداف، سئوالات تحقیق و فرضیه های پژوهش
- تعریف علمی و عملیاتی واژه ها (متغیر ها)
- پیش فرض های پژوهش
- تعریف اصطلاحات

بیان مساله به معنای توصیف و توجیه موضوع پژوهش است. در این قسمت باید به این سوال جواب داده شود که چرا مساله پژوهش مساله ای است که باید مورد تحقیق علمی قرار گیرد. اصل کلی در بیان مساله رعایت یک روند منطقی است به طوری که شروع آن با مشکل و ختم آن با هدف تحقیق می باشد. در بیان مساله معلوم می شود که: بروز و شیوع مشکل چقدر است؟ چه کسانی را در بر می گیرد؟ این موضوع از چه زمانی و به چه ترتیبی در جامعه به صورت مساله در آمده و چه تحولی داشته است؟ دلایل احتمالی مشکل چیست؟ چه راه حل هایی تا کنون به کار رفته است؟ و تا چه اندازه موفق بوده است و چرا این روش انتخاب شده است؟ لازم است عوارض ناشی از تاووم مشکل و فواید ناشی از اجرای تحقیق و کاربرد آن به روشنی مطرح گردد.

اهداف باید صریح، روشن، بدون ابهام و واقع بینانه باشد و به صورت منطقی و با افعال رفتاری بیان شود. اهداف باید با عنوان، بیان مساله، فرضیه و سوالات پژوهش هماهنگ باشد.

فرضیه و سوالات به صورت یک جمله خبری و تا حد امکان جهت دار نوشته شود و حاوی یک پیشگویی باشد و زیربنای علمی داشته باشد. در مطالعات توصیفی به جای فرضیات سوالات تحقیق ذکر می شود.

در تعریف نظری متغیر ها باید از یک مرجع معتبر استفاده نمود و به طور دقیق و واضح و با کلمات ساده آن را تعریف کرد. در تعریف عملی متغیر به صورت واقعیاتی قابل اندازه گیری با کلمات ساده و واضح بیان شود.

پیش فرض ها جملاتی هستند که درستی و اعتبارشان پذیرفته شده است و احتیاج به استدلال ندارند و مساله پژوهش بر اساس آن بنا نهاده شده است. بنابر اصول پیش فرض ها، همه پدیده ها دلایل پیشین دارند، حوادث طبیعی بر حسب تصادف نیستند و احتمالاً بنابر دلایلی هستند.

فصل دوم: بررسی منابع و متون

- **مروری بر متون:** بررسی و نتایج متون، کتب و مقالات مرتبط با موضوع که در انتخاب موضوع و برنامه ریزی برای انجام طرح، مؤثر بوده است. در حقیقت مروری بر مطالعات خلاصه ای از نکات اصلی، نتیجه گیری عمومی و خلاء موجود در مطالعات و کاربرد در تحقیق می باشد. در هنگام سازمان دهی مرور مطالب، اول بحث را به مطالعاتی (با ذکر مرجع) که حداکثر ارتباط را با مطالعه حاضر دارند اختصاص دهید. ضمناً ذکر نام نویسنده مورد نظر و سال تحقیق او نیز در متن ضروری است. این فصل صرفاً به نقل قول از مراجع و منابع مختلف نیست، بلکه باید همراه با خلاصه ای از این نظرات و بحث کلی باشد، به نحوی که خواننده را مطلع نماید.

فصل سوم: مواد و روش ها

- نوع پژوهش (مطابق با پروپوزال)
- مکان و زمان پژوهش
- جامعه و نمونه پژوهش
- ابزار گردآوری داده ها و روایی و پایایی ابزار
- روش نمونه گیری
- حجم نمونه و روش محاسبه آن
- مشخصات واحد پژوهش و معیارهای ورود و خروج مطالعه
- روش گردآوری داده ها
- روش تجزیه و تحلیل داده ها

- محدودیت های پژوهش
- ملاحظات اخلاقی

فصل چهارم: یافته ها

این فصل شامل بیان نتایج حاصل از تحقیق است. مطالب این بخش تنها بر اساس یافته های حاصل از پژوهش تنظیم می گردد و شامل اطلاعات نوشتاری، جداول و نمودارها می باشد. باید از ذکر اطلاعات یکسان در الگوهای متفاوت (متن، جداول و نمودار ...) پرهیز شود. البته ضروری است یافته ها در ابتدا با جملات ساده و روان بیان شده و برای بیان جزئیات به جداول و نمودار استناد شود. این فصل به بیان یافته ها اختصاص دارد نه تفسیر آنها لذا صرفاً نتایج به ترتیب منطقی و متناسب با اهداف و فرضیاتی که در پروپوزال طراحی شده بود بیان گردد و از تناقض گویی پرهیز شود. عناوین جداول در بالا و نمودارها و اشکال در پایین به صورت کامل با ذکر شماره آورده شود.

فصل پنجم: بحث و نتیجه گیری

- ارائه مهمترین یافته ها در قالب یک پاراگراف
- بیان نقاط قوت تحقیق خود
- بیان محدودیت ها، کاربردها و پیامدهای یافته های مطالعه حاضر
- بیان کاربرد عملی این تحقیق و ذکر آموخته ها و دیدگاههای خود نسبت به این مطالعه و مهم ترین درسی را که از مطالعه گرفته اید
- تفسیر و تحلیل یافته ها و نتایج بدون آنکه نتایج مجدداً تکرار شوند
- پرو بال دادن به نظریات خود، نتیجه گیری از یافته های مطالعه و مقایسه آن با سایر مطالعات و اینکه در بین دانش موجود و یافته های دیگران، نتایج تحقیق حاضر چه جایگاهی دارد.

سبک ارجاع منابع در متن: لازم است در متن به کلیه منابعی که مورد استفاده قرار می گیرد، اشاره شود. چنانچه در داخل متن از یک منبع مطلبی نقل شود، بلافاصله پس از خاتمه ی جمله و قبل از نقطه در داخل پرانتز مرجع ذکر می گردد. نحوه ی ارجاع در متن به روش ونکوور (*Vancouver*) می باشد.

سبک ونکوور:

- مراجع به ترتیبی که در متن می آیند شماره گذاری می شوند (برای هر مرجع یک عدد اختصاص می یابد).
- در این روش مراجع به ترتیب شماره در فهرست منابع ذکر خواهد شد (نه بر حسب حروف الفبا).
- چنانچه منبعی به دفعات در یک متن مورد استفاده قرار گیرد همان شماره ی استناد اول دوباره ذکر می شود و تغییری در شماره استناد آن داده نمی شود.
- وقتی در یک محل در متن به منابع متعددی استناد می شود، از خط فاصله (-) برای توالی اولین عدد و آخرین عدد و از ویرگول (،) برای جداسازی شماره متعدد استفاده می شود. مثال: [۹ - ۳، ۵، ۷]

(۲۰) فهرست منابع:

- ترجیحاً از نرم افزار **End Note** استفاده گردد.
- تمام منابع مورد استفاده باید به زبان انگلیسی تنظیم شود.
- تاکید می گردد که در مورد منابع فارسی از ترجمه انگلیسی و مشخصات ذکر شده منبع مربوطه به زبان انگلیسی استفاده شود و در انتهای عبارت [*Persian*] در داخل کروشه نوشته شود.
- از بکار گیری خلاصه مقالات به عنوان منابع پرهیز شود.
- مقالات چاپ شده یا آنهایی که برای چاپ پذیرفته شده انتخاب گردند. اگر مقاله برای چاپ پذیرفته شده ولی هنوز چاپ نشده است باید هنگام اشاره به آن پس از نام مجله مربوطه عبارت (*In press*) در داخل پرانتز ذکر شود.
- در صورتی که از منبع اینترنتی استفاده شده باشد، آدرس کامل (*URL*) آن نوشته شود.
- در صورتی که تعداد نویسندگان بیش از ۶ نفر باشد، مشخصات ۶ نویسنده ی اول به طور کامل نوشته شده و پس از آن عبارت "*et al.*" آورده شود. بدیهی است اگر تعداد نویسندگان برابر یا کم تر از ۶ نفر بود ذکر مشخصات تمامی آنان ضرورت دارد.
- در ادامه به ذکر نمونه هایی از چگونگی ارجاع به منابع علمی آورده شده است:

- مقاله چاپ شده در مجله به زبان انگلیسی

Karami M, Soori H, Mehrabi Y, Haghdoost AA, Gouya MM. Real Time Detection of a Measles Outbreak using the Exponentially Weighted Moving Average: Does it Work? J Res Health Sci. 2012;12(1):25-30.

• مقاله چاپ شده در مجله به زبان فارسی

Ilkhani M, Karami M, Kiamarzi G, Shah Esmaeli A. Evaluating the Diagnostic Value of Somatosensory Evoked Potentials in the Diagnosis of Meralgia Paraesthetica. Razi Journal of Medical Sciences. 2011;18(90):1-6. [Persian]

• مقاله ی ارائه شده در همایش ها:

Haghighat S, Lotfi - Tokaldany M, Khadem Maboudi A, Karami M, Bahadori A, Weiss J. Predictive factors of response to complete decongestive therapy in upper extremity lymphedema following breast carcinoma. The 23rd International Congress of Lymphology; 19-23 September 2011; Malmo, Sweden: European Union of Medical Specialists; 2011.

• کتاب

Szklo M, Nieto FJ. Epidemiology: Beyond the basics. 2nd ed. USA: John and Bartlett Publishers; 2007.p.313-42

• بخشی یا فصلی از کتابی که به وسیله یک یا چند نویسنده نوشته شده است

Buehler JW. Surveillance In: Rothman KJ, Greenland S, Lash TL Modern Epidemiology, 3rd ed. Philadelphia: Lippincott Williams & Wilkins; 2008.p.460-62.

• پایان نامه

Karami M. Evaluating the performance of outbreak detection algorithms in surveillance systems using semi-synthetic approach [PhD thesis]. Tehran: Shahid Beheshti University of Medical Sciences; 2012.p. 40-42.

• نحوه ی نوشتن مطالب اینترنتی و وب سایت ها به عنوان مرجع:

World Health Organization. Immunization surveillance, assessment and monitoring. 2013 [cited 2013 16 Jan]; Available from: http://www.who.int/immunization_monitoring/en/.

۱ - چکیده ی انگلیسی (Abstract)

در این صفحه ترجمه چکیده فارسی به زبان انگلیسی قرار می گیرد. ذکر عنوان پایان نامه یا رساله در چکیده انگلیسی الزامی است. در عنوان انگلیسی حرف اول کلمات به استثنای حروف اضافه بزرگ تایپ شود.

متن چکیده، حداکثر در یک صفحه شامل موارد زیر :

عنوان مطالعه (*Title*)

متن چکیده ۴ بخش باید داشته باشد:

الف - زمینه تحقیق و اهداف آن (*Objective*)

ب - روش مطالعه ، نوع جمعیت یا مواد ، تعداد نمونه ، روش گردآوری داده ها (*Material and Methods*)

ج - یافته های اصلی و استنباط ها به اختصار (جزئیات عددی برجسته و مهم باید ذکر شود با ذکر نتیجه آزمون آماری) (*Results*)

د - نتیجه گیری نهایی . (*Conclusion*)

- در چکیده به منابع ارجاع داده نشود.

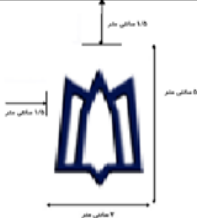
- چکیده فاقد بحث است .

- کلیدواژه ها (بین ۳ الی ۶ کلیدواژه) مطابق کتاب *MESH*

۲ - عنوان انگلیسی مشابه طرح جلد انگلیسی

کلیه مندرجات روی جلد انگلیسی با همان ترتیب فاصله ها و قلم های روی جلد در این صفحه قرار می گیرد. پشت جلد (انگلیسی) متن پشت جلد انگلیسی (مطابق قلم و اندازه ای طرح روی جلد که در زیر آمده است)

نمونه صفحه جلد انگلیسی

Hamadan University of Medical Sciences Times New Roman 16 Bold

Faculty of Times New Roman 14 Bold

حدائق یک سطر فاصله

Thesis for the Degree of M.Sc (Ph.D) in Times New Roman 14 Bold

حدائق یک سطر فاصله

Title Times New Roman 15

..... Times New Roman 18 Bold

حدائق یک سطر فاصله

Supervisor(s) Times New Roman 15

Dr. Times New Roman 14 Bold

حدائق یک سطر فاصله

Advisor(s) Times New Roman 15

Dr. Times New Roman 14 Bold

Dr. Times New Roman 14 Bold

By Times New Roman 15

..... Times New Roman 14 Bold

حدائق یک سطر فاصله

month and years Times New Roman 14 Bold

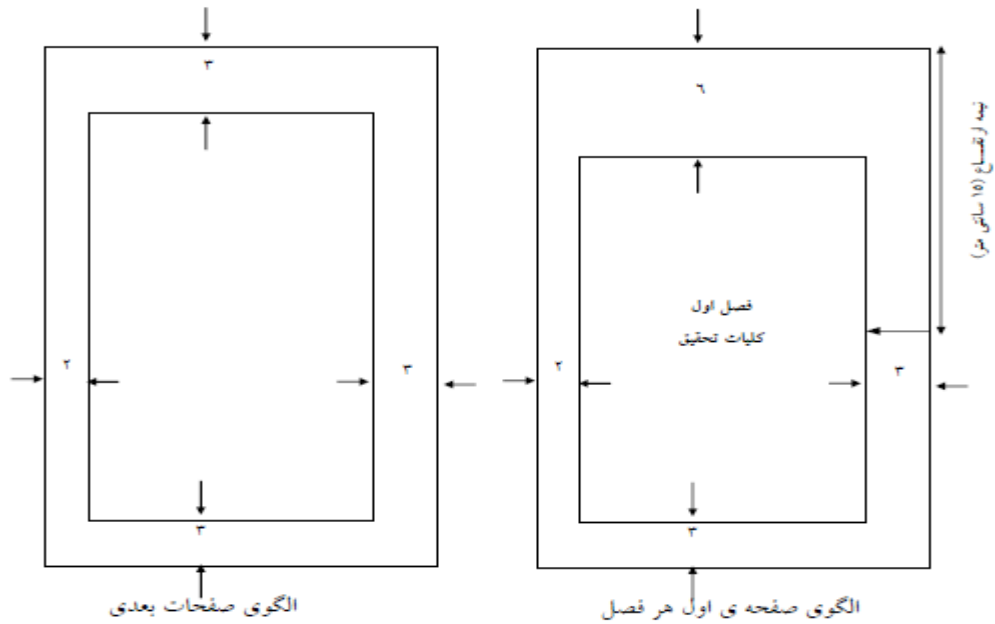
۳ سانتی متر

ویرایش و نکات فنی پایان نامه و رساله

• اندازه و نوع قلم مورد استفاده

برای متن فارسی قلم نازنین **B** و برای انگلیسی نوع قلم *Times New* شود. اندازه و نوع قلم مورد استفاده در بخش های مختلف پایان نامه / رساله می باشد.

*صفحه اول و سایر صفحات هر فصل مطابق الگوی زیر باشد.

پ) جدول ها و شکل ها

- عنوان جدول در بالای جدول و عنوان شکل در پایین شکل آورده می شود.
- جدول باید فاقد خطوط عمودی و حداقل خطوط افقی باشد.
-
-